

عبدالکریم پاک نیا

امام خمینی (ره)

احیاگر فرهنگ

اهل بیت علیهم السلام

مقدمه

و حیاتی قرآن و امداد از منبع لایزال الهی به گسترش و توسعه فرهنگ اهل بیت علیهم السلام پرداخت و معارف زلال آن را به تشنگان علم و معرفت و معنویت عرضه کرد. به یقین، امام خمینی علیه السلام از فقیهان عارفی است که مکتب انبیاء و اندیشه‌های امامان معصوم علیهم السلام را به درستی شناخته و در عمل به آن، به عنوان احیاگر تفکر اهل بیت علیهم السلام کاملاً موفق بود.

مروری بر زندگی و سیره آن یگانه دوران، این حقیقت را روشن می‌کند که آن عارف بیدار دل با تمام وجود به اهل بیت علیهم السلام عشق می‌ورزید و در ترویج

حضرت امام خمینی علیه السلام در نیم قرن اخیر طلایه‌دار پرچم اسلام و احیاگر فرهنگ متعالی اهل بیت علیهم السلام بوده است. او در عرصه فقه و فقاقت، فلسفه و عرفان، سیاست و تعقل، مبارزه و ایستادگی، و درایت و دوراندیشی سرآمد نخبگان قرن به شمار می‌رود که در پرتو عمل به فرامین الهی و رهنمودهای اهل بیت علیهم السلام، عبادت‌های خالصانه و مناجات‌های عاشقانه به سرچشمه نور و معنویت راه یافته بود.

امام در عصر ما با الهام از آیات

اندیشه‌ها و معارف آنان از هیچ کوششی دریغ نمی‌کرد.

در این فرصت، نکته‌هایی را از سیره آن بزرگوار در این خصوص به علاقه‌مندانش تقدیم می‌کنیم.

توسل به اهل بیت علیهم السلام

امام خمینی علیه السلام در عراق در مناسبت‌های گوناگون (نیمه شعبان، اول رجب، عید قربان، عید فطر، روز عرفه و ایام زیارتی دیگر) برای زیارت به کربلا می‌رفتند و در آنجا اقامت کرده و هر روز به حرم مشرف شده، زیارت جامعه را در حرم امام حسین علیه السلام مرتب صبحها و شبها می‌خواندند.

جلوه دیگر عشق او به اهل بیت علیهم السلام در توسل و احیاء مصائب ائمه اطهار، به ویژه امام حسین علیه السلام بود. امام در قم و نجف و حتی در فرانسه و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در تمام شب‌های شهادت حضرات معصومین علیهم السلام در منزلشان ذکر مصیبت داشتند و در شب شهادت حضرت زهرا علیه السلام این برنامه، سه شب ادامه داشت.^۱ زیارت، توسل، دعا و عبادت، روح بلند آن شیدای

اهل بیت علیهم السلام را متعالی ساخته و نفسش را به اطمینان کامل رسانده بود. به این جهت، مانند کوهی در برابر حوادث و نامایمات ایستادگی می‌کرد و خم به ابرو نمی‌آورد. آری، او به مقامی رسیده بود که به راستی مصداق آیه شریفه «يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَ ادْخُلِي جَنَّتِي»^۲ گردیده بود.

حجة الاسلام سید محمد جواد علم الهدی می‌گوید: به اذن امام مأمور شدم که به منطقه خراسان بروم و علماء آن دیار را ببینم و مصائبی را که طاغوت و استعمار متوجه مسلمانان کرده بودند، تشریح کنم و نامه‌های امام را تحویل آنان دهم. شبی که عازم بودم، امام خطاب به من فرمود: قبل از اینکه با هر کس ملاقات کنید، اول به حرم امام رضا علیه السلام مشرف شوید و به آن حضرت بگویید: «آقا! کار خطیری پیش آمده و ما وظیفه خود دانستیم که قیام کنیم. چنانچه مرضی شماست، ما

۱. ماه تابان، ص ۹۴.

۲. فجر / ۲۷ - ۳۰.

را تأیید کنید!^۱

شیدای حضرت مهدی علیه السلام

امام خمینی علیه السلام نسبت به مقام والای حضرت مهدی علیه السلام عنایت خاصی داشت و در فرازی از قصیده‌ای که در مدح حضرتش سروده، این گونه ابراز علاقه می‌کند:

حضرت صاحب زمان، مشکوة انوار الهی
مالک کون و مکان، مرآت ذات لا مکانی
مظهر قدرت، ولی عصر، سلطان دو عالم
قائم آل مسحمد، مهدی آخر زمسانی
با بقاء ذات مسعودش، همه موجود باقی
بی لحاظ اقدسش یکدم، همه مخلوق فانی
خوشه چین فیضش، همه عرشی و فرشی
ریزه خوار خوان احسانش، همه انسی و جانی
ای که بی نور جمالت نیست عالم را فروغی
تا به کی در ظل امر غیبت کبری نهانی
پرده بردار از رخ و ما مردگان را جان ببخشا
ای که قلب عالم امکانی و جان جهانی
تا به کی این کافران نوشند خون اهل ایمان؟
چند این گرگان کنند این گوسفندان را شبانی؟
تا به کی این ناکسان باشند بر ما حکمرانان؟
تا کی این دزدان کنند این بی‌کسان را پاسبانی؟^۲

زیارت حرم امیرالمؤمنین علیه السلام

در طول سیزده سالی که امام

خمینی علیه السلام در نجف بود، به جز شبهایی که بیمار یا ممنوع السفر بود و یا به کربلا مشرف می‌شد، هر شب دقیقاً ساعت معینی به حرم امیر مؤمنان علی علیه السلام مشرف می‌شد. او مقید بود که متن زیارت را از روی مفاتیح بخواند. زیارت امام خیلی طولانی می‌شد؛ چرا که زیارت عاشورا و نماز زیارت مستحبی می‌خواند و بعد از اتمام نماز و دعا در کنار ضریح می‌ایستاد و زیارت امین الله را می‌خواند. امام در حال زیارت از خود بی‌خود می‌شد و اتصال روحی و معنوی با صاحب مزار برقرار می‌کرد.

وقتی به ایشان گفتند: بهتر است شما برنامه مخصوص برای رفتن به حرم داشته باشید؛ مثلاً هفته‌ای یک یا دو مرتبه مشرف شوید و هر شب و هر صبح به حرم رفتن برای مراجع شکل خوبی ندارد و با توجه به سن شما رعایت مسئله لازم است، چهره امام تغییر کرد و فرمود: «و الله! ظلم است که کسی در کنار دریای علم

۱. ماهنامه کوش، ش ۳۱، ص ۳۲.

۲. دیوان امام، صص ۲۶۵ و ۲۶۶.

امیرالمؤمنین علیه السلام بخوابد و تشنه بخوابد.^۱

اهل بیت علیهم السلام حافظ استقلال

حضرت امام خمینی علیه السلام بر این باور بود که اعتقاد راسخ به مکتب اهل بیت علیهم السلام می تواند کشور را از گزند دشمنان و توطئه های شرق و غرب نجات دهد و اگر روزی این کشور از اهل بیت علیهم السلام فاصله بگیرد، بدون تردید بیگانگان بر جان و مال و ناموس مردم مسلط خواهند شد. او می فرمود: «اسلام و مذهب مقدس جعفری علیه السلام سدی در مقابل اجانب و عمال دست نشانده آنها [است]... و روحانیت که حافظ آن است، سدی است که با وجود آن اجانب نمی توانند به نحوی که دلخواه آنهاست، با کشورهای اسلامی و خصوصاً با کشور ایران رفتار کنند... برای شکستن وحدت اسلامی و کوبیدن قرآن کریم و روحانیت در ایران که مهد تربیت اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام است و با زنده بودن این مکتب بزرگ هرگز اجانب غارتگر به آرزوی غیر انسانی خود نمی رسند. ناگزیر هستند مذهب

مقدس تشیع و روحانیت را که پاسداران آن هستند، به هر وسیله تضعیف کنند.»

آن رهبر فرزانه، منحرفان از مکتب اهل بیت علیهم السلام را با گروه های غیر اسلامی مساوی قلمداد می کرد و از همه مخالفان اهل بیت علیهم السلام بیزاری می جست و می فرمود: «من صریحاً اعلام می کنم که از این دستجات خائن - چه کمونیست و چه مارکسیست و چه منحرفین از مذهب تشیع و از مکتب مقدس اهل بیت عصمت علیهم السلام - به هر اسمی و رسمی باشد، متنفر و بیزارم.»^۲

مبارزه با طاغوت

مبارزه با ستم و ستمگری از مهم ترین پیامهای قرآن و اهل بیت علیهم السلام به شمار می آید. قرآن کریم در آیات متعددی مسلمانان را برای صف آرایی و مقابله با ظلم و بی عدالتی دعوت می کند.^۳

امام خمینی علیه السلام در این وادی نیز در صف مقدم بود. آن بزرگوار با الهام از

۱. ماه تابان، ص ۹۳.

۲. صحیفه امام، ج ۳، ص ۲۰۳.

۳. ر.ک: بقره / ۱۹۳.

اسلام و در راه پیاده کردن قرآن کریم که تشکیل حکومت عدل یکی از ابعاد آن است، در حبس و تبعید به سر برده و عاقبت در راه براندازی حکومت‌های جائرانه طاغوتیان زمان خود شهید شدند و ما امروز مفتخریم که می‌خواهیم مقاصد قرآن و سنت را پیاده کنیم و اقشار مختلفه ملت ما در این راه بزرگ سرنوشت‌ساز سر از پا نشناخته، جان و مال و عزیزان خود را نثار راه خدا می‌کنند.^۲

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله از نگاه امام خمینی رحمته الله علیه

در منظر امام خمینی رحمته الله علیه رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله برترین آفریده هستی است و هیچ یک از پیامبران و فرشتگان و اولیاء مقرب الهی به عظمت و منزلت آن گرامی نمی‌باشند. امام خمینی رحمته الله علیه با نقل حدیثی از وجود مقدس پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «خدای تعالی آفریده‌ای برتر از من نیافرید و هیچ آفریده‌ای نزد خدای تعالی از من گرامی‌تر نیست.» علی رضی الله عنه پرسید: یا

دستورات و حیانی قرآن و اهل بیت علیهم السلام مبارزه با ظلم را در رأس برنامه‌های خود قرار داده بود و همواره می‌فرمود: «تکلیف ما این است که در مقابل ظلمها بایستیم. تکلیف ما این است که با ظلمها مبارزه کنیم، معارضه کنیم. اگر توانستیم، آنها را به عقب برانیم و اگر نتوانستیم، به تکلیف خودمان عمل کرده‌ایم.»^۱

اساساً دفاع صلی الله علیه و آله از مظلوم و ایستادگی در مقابل ستمگران، شالوده فکری آن امام راحل بود. ایشان مبارزه با ستم را وظیفه هر کس، به ویژه علماء اسلام در کشورهای جهان می‌دانست.

امام خمینی رحمته الله علیه بر این اعتقاد راسخ خود پای می‌فشرد که یکی از مهم‌ترین تلاش‌های ائمه اطهار علیهم السلام تشکیل حکومت اسلامی و براندازی حکومت‌های جائرانه عصر خودشان بوده است.

آنان با شیوه‌های رفتاری و گفتاری خود با ستمگران و طاغوت‌های زمان خود مقابله می‌کردند. او می‌فرمود: «ائمه معصومین ما - صلوات الله و سلامه علیهم - در راه تعالی دین

۱. مجله حوزه، ش ۴۹، ص ۱۳۴.

۲. وصیت نامه امام خمینی رحمته الله علیه، ص ۴.

تنظیم و چاپ و منتشر شده است، همچنین ناشرین مطلع از محتوای آن، محکوم به اعدام می‌باشند. از مسلمانان غیور می‌خواهم تا در هر نقطه که آنان را یافتند، سریعاً آنها را اعدام نمایند تا دیگر کسی جرأت نکند به مقدسات مسلمین توهین نماید و هر کس در این راه کشته شود، شهید است، ان شاء الله. ضمناً اگر کسی دست‌رسی به مؤلف کتاب دارد و خود قدرت اعدام او را ندارد، او را به مردم معرفی نماید تا به جزای اعمالش برسد. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.^۲

این حکم که در ۲۵ بهمن ۱۳۶۷ انتشار یافت، موجب خوشحالی و بیداری مسلمانان جهان گردید و باعث خشم و عصبانیت استکبار جهانی و دشمنان اسلام و هراس و وحشت پدید آورندگان آیات شیطانی شد.

امیرالمؤمنین علیه السلام از نگاه امام

راحل علیه السلام

در مورد اولین امام معصوم

رسول الله! آیا تو برتری یا جبرئیل؟ فرمود: «یا علی! همانا که خدای تبارک و تعالی پیامبران مرسلش را بر فرشتگان مقربش برتری داد و مرا بر همه پیامبران و مرسلین برتری بخشید و پس از من برتری از آن تو و امامان پس از توست و همانا که فرشتگان، خدمتگزاران ما و خدمتگزاران دوستان ما هستند.»^۱

موضع‌گیری در مقابل اهانت به

پیامبر صلی الله علیه و آله

هنگامی که آن فقیه بیدار دل متوجه شد استکبار جهانی برای شکستن قداست اسلام و شخصیت نبی مکرم صلی الله علیه و آله، طبق یک نقشه شیطانی از پیش طراحی شده کتاب «آیات شیطانی» به قلم مزدوری همچون سلمان رشدی را روانه بازار کرده است، ضمن یک فتوای انقلابی او را مهدور الدم اعلام کرد و از همه مسلمانان سر تا سر عالم اجراء حکم را خواستار گردید. متن فتوای امام چنین است:

«به اطلاع مسلمانان غیور سراسر جهان می‌رسانم که مؤلف کتاب آیات شیطانی که علیه اسلام و پیامبر و قرآن،

۱. مصباح الهدایة، ص ۱۶۷.

۲. صحیفه نور، ج ۲۰، ص ۷۶؛ صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۲۶۳.

شیعیان علیهم السلام سخن گفتن امری سخت و دشوار است؛ چرا که هر کس بخواهد در این دریای بی کران وارد شود، با افقهای دوردستی رو به رو خواهد شد که آن سویش ناپیداست. آن بزرگوار را خدا و رسولش و حضرت فاطمه علیها السلام و امامان معصوم علیهم السلام می توانند وصف کنند و بستایند.

امام خمینی رحمته الله در مورد شخصیت والای آن یگانه تاریخ به اندیشمندان شرکت کننده در کنگره نهج البلاغه می فرماید: «دانشمندان بزرگ جهانی می خواهند مولا امیر المؤمنین علیه السلام را معرفی کنند و به دیگران بشناسانند یا کتاب «نهج البلاغه» را؟ ما با کدام مؤونه و با چه سرمایه ای می خواهیم در این وادی وارد شویم. در باره شخصیت علی بن ابی طالب علیه السلام از حقیقت ناشناخته او صحبت کنیم یا با شناخت محجوب و مهجور خود؟ اصلاً علی علیه السلام یک بشر ملکی و دنیایی است که ملکیان از او سخن گویند یا یک موجود ملکوتی است که ملکوتیان او را اندازه گیری کنند؟ اهل عرفان در باره او جز با سطح عرفانی خود و فلاسفه و

الهیون جز با علوم محدود خود با چه ابزاری می خواهند به معرفی او بنشینند؟ تا چه حد او را شناخته اند تا ما مهجوران را آگاه کنند؟ دانشمندان و اهل فضیلت و عارفان و اهل فلسفه با همه فضائل و با همه دانش ارجمندشان آنچه از آن جلوه تام حق دریافت کرده اند، در حجاب وجود خود و در آینه محدود نفسانیت خویش است و مولا غیر از آن است. پس اولی آن است که از این وادی بگذریم و بگوییم علی بن ابی طالب علیه السلام فقط بنده خدا بود و این، بزرگ ترین شاخصه اوست که می توان از آن یاد کرد و پرورش یافته و تربیت شده پیامبر عظیم الشأن صلی الله علیه و آله است.^۱

نهج البلاغه از منظر امام راحل رحمته الله
بدون شک برای یک سیاستمدار متعهد و متدین کتاب شریف «نهج البلاغه» می تواند بهترین منشور حکومت و کشورداری باشد. این اثر جاودانی امیر مؤمنان علی علیه السلام نه تنها به زندگی افراد روشنایی و طراوت

۱. صحیفه امام، ج ۱۴، ص ۳۴۷.

حضرت امام خمینی علیه السلام در نیم قرن اخیر طلایه دار پرچم اسلام و احیاگر فرهنگ متعالی اهل بیت علیهم السلام بوده است. او در عرصه فقه و فقاہت، فلسفه و عرفان، سیاست و تعقل، مبارزه و ایستادگی، و درایت و دوراندیشی سرآمد نخبگان قرن به شمار می رود که در پرتو عمل به فرامین الهی و رهنمودهای اهل بیت علیهم السلام، عبادت‌های خالصانه و مناجات‌های عاشقانه به سرچشمه نور و معنویت راه یافته بود.

نهج البلاغه که نازلۀ روح علی علیه السلام است، برای تعلیم و تربیت ما خفتگان در بستر منیت و در حجاب خود و

می بخشد، بلکه آنان را در تدبیر منزل و کشور یاری می کند. هنوز فراموش نکرده ایم که دو سال پیش یکی از بخشهای این میراث معنوی شیعیان (نامه ۵۳ حضرت علی علیه السلام به مالک اشتر) به عنوان بی نظیرترین و بهترین سند دادگستری و مرجع عدالت پروری در طول تاریخ در سازمان ملل به ثبت رسید. این نامه که بارها مورد ارزیابی نخبگان ادیان مختلف قرار گرفته و برجسته ترین کارشناسان سیاسی سازمان ملل را مبہوت و شگفت زده نموده، به عنوان رمز عدالت و مصداق بارز و جامع «حقوق بشر» ارزیابی شده است.^۱

حضرت امام خمینی علیه السلام در مورد نهج البلاغه با افتخار تمام می فرماید: «ما مفتخریم که کتاب نهج البلاغه که بعد از قرآن بزرگ ترین دستور زندگی مادی و معنوی و بالاترین کتاب رهایی بخش بشر است و دستورات معنوی و حکومتی آن بالاترین راه نجات است، از امام معصوم ماست.»^۲

همچنین در پیام خود به مناسبت «کنگرۀ نهج البلاغه» می فرماید: «کتاب

۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۸۲/۸/۲۴.

۲. وصیت نامه امام خمینی علیه السلام، ص ۳.

خاصه‌های انبیاء در اوست. زنی که اگر مرد بود، نبی بود، به جای رسول الله بود. معنویات، جلوه‌های ملکوتی، جلوه‌های الهی، جلوه‌های جبروتی، همه در این موجود مجتمع است.»^۲

دفاء علیه السلام از ساحت حضرت

فاطمه علیها السلام

موضع‌گیری امام خمینی علیه السلام در حادثه توهین به حضرت زهراء علیها السلام که از رادیوی جمهوری اسلامی پخش شد، یکی دیگر از صفحات زرین وجود آن رهبر آگاه و متعهد را در تاریخ اسلام رقم زد. هنگامی که در یک مصاحبه رادیویی فردی به ساحت قدسی بانوی دو عالم حضرت فاطمه زهراء علیها السلام اهانت کرد و هنر پیشه‌های بیگانه را به عنوان الگوی زنان ایرانی مطرح نمود، حضرت امام بدون هیچ ملاحظه‌ای با صلابت تمام به مدیر عامل وقت صدا و سیما چنین نوشت:

«آقای محمد هاشمی، مدیر عامل

صدا و سیما جمهوری اسلامی!

با کمال تأسف و تأثر روز گذشته

خودخواهی خود معجونی است برای شفا و مرهمی است برای دردهای فردی و اجتماعی و مجموعه‌ای است دارای ابعادی به اندازه یک انسان و یک جامعه بزرگ انسانی از زمان صدور آن تا هر چه تاریخ به پیش رود و هر چه جامعه‌ها به وجود آید و دولتها و ملتها متحقق شوند و هر قدر متفکران و فیلسوفان و محققان بیابند و در آن غور کنند و غرق شوند...»^۱

حضرت فاطمه علیها السلام از نگاه امام

راحل علیه السلام

امام در تجلیل از مقام و منزلت والای حضرت زهراء علیها السلام سخنان جامع و ارزنده‌ای را بیان فرموده است. ایشان در ستایش دخت رسالت می‌فرماید: «تمام ابعادی که برای زن متصور است، برای یک انسان متصور است، در فاطمه زهراء - سلام الله علیها - جلوه کرده و بوده است.

یک زن معمولی نبوده است؛ یک زن روحانی، یک زن ملکوتی، یک انسان به تمام معنا انسان. او موجودی ملکوتی است که در عالم به صورت انسان ظاهر شده است. زنی که تمام

۱. صحیفه امام، ج ۱۴، ص ۳۴۸.

۲. همان، ج ۷، ص ۳۳۷.

خواستار جایگزینی فرهنگ و تاریخ ایران قبل از اسلام گردید. مجلس شورای طاغوتی نیز تغییر تاریخ اسلام را تصویب کرد. این اقدام دین ستیزانه مورد مخالفت شدید علماء، به ویژه حضرت امام خمینی علیه السلام قرار گرفت. امام ضمن یک دستور انقلابی، استفاده از تاریخ طاغوتی را تحریم کرد و فرمود:

«کارشناسان که می خواهند مخازن ما را بی مانع به غارت ببرند، برای تضعیف اسلام و محو اسلام، آن نغمه شوم، تغییر مبداء تاریخ را ساز کردند. این تغییر، از جنایات بزرگی است که در این عصر به دست دودمان کثیف [پهلوی] واقع شد. بر عموم ملت است که با استعمال این تاریخ جنایتکار، مخالفت کنند و چون این تغییر، هتک اسلام و مقدمه محو اسم آن است، استعمال آن بر عموم حرام و پشتیبانی از ستمکار و ظالم و مخالفت با اسلام عدالت خواه است.»^۲

(۱۳۶۷/۱۱/۸) از صدای جمهوری اسلامی مطلبی در مورد الگوی زن پخش گردیده است که انسان شرم دارد بازگو نماید. فردی که این مطلب را پخش کرده است، تعزیر و اخراج گردد و دست اندرکاران آن تعزیر خواهند شد. در صورتی که ثابت شود قصد توهین در کار بوده است، بلا شک فرد توهین کننده محکوم به اعدام است. اگر بار دیگر از این گونه قضایا تکرار گردد، موجب تنبیه و توبیخ و مجازات شدید و جدی مسئولین بالای صدا و سیما خواهد شد. البته در تمامی زمینه ها قوه قضائیه اقدام می نماید.

۶۷/۱۱/۹

روح الله الموسوی الخمینی^۱ در پایان، به عنوان حسن ختام، نمونه ای از حساسیت و غیرت دینی امام خمینی علیه السلام را با هم می خوانیم:

مقابله با تبدیل تاریخ اسلامی

در سال ۱۳۵۴ ش. شاه در صدد تغییر تاریخ هجری اسلامی به تاریخ قبل از اسلام و ایران باستان برآمد و ضمن مراسمی از فرهنگ اسلامی به عنوان هجوم فرهنگ خارجی نام برد و

۱. همان ج ۲۱، ص ۲۵۱.

۲. صحیفه نور، ج ۱، ص ۲۲۳.